

Sławomir Kosmynka, Prof. dr hab.
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego
w Łodzi

RECENZJA

W POSTĘPOWANIU O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO SZTUKI
PANI dr ANNIE JUCHNOWICZ Z AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH
im. EUGENIUSZA GEPPERTA we WROCŁAWIU

Podstawa prawna: art.219 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 20 Lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz 1571)

Recenzja sporządzona na podstawie pisma ASP-DKS-0606-1/25-08, z dnia 16 lipca 2025, które otrzymałem z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach w dniu 22 lipca 2025 roku o godz. 10.57, wraz z następującą dokumentacją:

Dokumenty papierowe:

1. Dokumentacja z ASP Katowice
2. Dyplom Doktorski, Anna Juchnowicz (odpis)
3. Wniosek
4. Dzieło Habilitacyjne, Anna Juchnowicz (Książka, album)

Dokumentacja na nośniku USB:

1. Wniosek przewodni AnnaJuchnowicz.pdf
2. Anna Juchnowicz Autoreferat Portfolio habilitacyjne 10.03.pdf
3. Anna Juchnowicz Autoreferat Portfolio habilitacyjne 10.03.pdf.zip.xml
4. dyplom doktorski pz AnnaJuchnowicz.pdf
5. oswiadczenie_rodz_Anna Juchnowicz.pdf

Podstawowe dane o Habilitantce

Pani dr Anna Juchnowicz ukończyła studia magisterskie na kierunku Etnologia na Uniwersytecie Wrocławskim w 2008 roku. W 2011 roku uzyskała tytuł Licencjata na kierunku Sztuka Mediów w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu. Również na tej uczelni ukończyła w 2014 roku studia podyplomowe o specjalności Interdisciplinary Printmaking. Stopień Doktora sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych uzyskała w 2019 roku w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Tytuł rozprawy doktorskiej: „Na pograniczu tekstu i obrazu: książki artystyczne inspirowane poezją Safony oraz zagadnienia nieobecności”. Habilitantka niestety nie zamieściła nazwiska promotora swojej pracy doktorskiej w przygotowanej dokumentacji.

Przebieg pracy naukowej i zawodowej

Dr Anna Juchnowicz od 2019 roku do chwili obecnej jest zatrudniona jako asystentka w Pracowni Książki Artystycznej w ASP we Wrocławiu. Wcześniej w latach 2014-2015 pracowała jako laborantka w warsztacie introligatorskim w ASP we Wrocławiu. W latach 2018-2020 pracowała na tejże uczelni na stanowisku introligatora.

Anna Juchnowicz ma na swoim koncie liczne realizacje książek artystycznych, warsztatów oraz udział w wystawach indywidualnych i zbiorowych. W jej dorobku naukowym znajduje się szereg publikacji dotyczących książki artystycznej. Spis najważniejszych publikacji, dobrze udokumentowanych, Habilitantka przedstawiła w swoim Autoreferacie.

Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzatorskie

W 2024 roku Habilitantka otrzymała nagrodę Rektora Akademii Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu (nagroda zespołowa II stopnia za osiągnięcia organizacyjne). Habilitantka w latach 2019-2024 brała udział w znaczącej liczbie naukowych konferencji, była kuratorką wystaw, organizatorką międzynarodowej konferencji oraz współorganizatorką międzynarodowego sympozjum artystyczno-naukowego. Prowadziła warsztaty introligatorskie i wykłady dotyczące książki artystycznej. W 2023 roku była rezydentką artystyczną w Centro de las Artes de San Agustín, San Agustín Etla, Oaxaca, w Meksyku. W 2024 roku wzięła udział w stypendium Erasmus dla nauczycieli akademickich, w Accademia di Belle Arti di Lecce we Włoszech.

W prezentowanym albumie, habilitantka przedstawia prace studentów prowadzone pod jej kierunkiem w ramach przedmiotu Inne Formy Książkowe i Introligatorskie.

Osiągnięcia artystyczne

Anna Juchnowicz ma w swoim dorobku 12 wystaw indywidualnych z czego 8 o charakterze lokalnym (we Wrocławiu) a pozostałe 4 o charakterze zagranicznym. Wystawy te odbyły się w latach 2019-2024. W latach 2020-2025 Habilitantka brała udział w znaczącej ilości (26) wystaw zbiorowych w kraju i zagranicą. Warto zwrócić uwagę na najważniejsze z nich:

2025 – „Tell The Trees” w Bower Ashton Library, UWE, Bristol, UK z okazji Światowego Dnia Książki 2025. Praca pt. „Before returning to the breath”

2024 – udział w wystawie „Postcards for Perec” w Bower Ashton Library, University of the West of England, Anglia. Wystawa czynna do końca stycznia 2025. 6 grudnia wystawa została zaprezentowana w Knowledge Centre of The British Library, towarzysząc prezentacji pt. „Collections in French”, a w lutym 2025 zaproszona do Instytutu Francuskiego w Edynburgu

2024 – udział w projekcie pt. „World Book Night United Artists” zwieńczonym wystawą pt. „In Praise of Birds”. Praca indywidualna pt. „The Mirror Bird”. Bristol, UK

2023 – udział w zbiorowej wystawie Wrocławskiej Szkoły Grafiki w Grafika UMK – Wydział Grafiki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

2023 – udział w międzynarodowym projekcie z okazji Światowego Dnia Książki 2023 pt. „We Remember”: praca indywidualna pt. „These are not my memories”, zaprezentowana na wystawie w Bower Ashton Library w Bristolu oraz opublikowana w katalogu wydany przez UWE Book Arts, UK

Habilitationka zamieszcza również informację o swoim udziale w wystawie „Crossing the Line” (w 2022 roku) prezentującej prace artystów dotyczące jak sama pisze „przemieszczenia i burzliwych wydarzeń historycznych ostatnich lat” w Walker Art Gallery, University of Nebraska Kearney, James E. Smith Conference, US.

PORTFOLIO

Portfolio Anny Juchnowicz to 15 pozycji, głównie z obszaru książki unikatowej oraz obiektów – instalacji. Widać wyraźne próby transgresji, performatywnego rozszerzenia ograniczeń kanonu tradycyjnie pojętej książki. Tak jest w przypadku oplecionej ścięgmem szydełkowym miniatury – Pamiętnika Flory Eerschay, czy instalacji *Znajdź Gadające Drzewo*. Autorka kontynuuje ten proces w assemblage *Béthune (Motel des Géraniums)*, w którym to obiekt ma formę *archive box* oraz w konceptualnej *Filizance*. Szczególnie ta ostatnia mini instalacja z 2024, podkreśla intymny głęboko refleksyjny charakter wypowiedzi Autorki. Widać wyraźnie, próby przekraczania własnych ograniczeń warsztatowych, zmagania Autorki z materia, ale też wiele intuicyjnych, wtórnych, tautologicznych manier niepopartych dostatecznie świadomym warsztatem i *continuum* formy.

Ocena wskazanego przez Habilitantkę osiągnięcia artystycznego DZIEŁO HABILITACYJNE

Wskazane przez Habilitantkę Dzieło Habilitacyjne oraz Autoreferat wraz z Portfolio, dotarły do mnie w formie książki – albumu w formacie 30x21cm, w oprawie otwartej, ręcznie szytej, z okładką twardą z oklejką płócienną z drukiem barwnym na pierwszej stronie okładki. Ilustracja przywodzi na myśl chińską lub koreańską kaligrafię lub akwarelę na mokrym papierze ryżowym. Wyklejka z czarnego kartonu barwionego w masie, 208 stron drukowanych dwustronnie. Album posiada wstążkową zakładkę i ozdobne szycie na półokrągłym grzbiecie. Cały obiekt sprawia wrażenie osobistej formy sztambucha czy też pamiętnika, pomimo zastosowania we wnętrzu współczesnego layoutu. Format albumu, wydłużony w poziomie, nawiązuje bardziej do partytur muzycznych niż klasycznych kodeksów. Tekst główny Autoreferatu złożony został krojem Noto Sans autorstwa Steve Matteson’a, w układzie dwułamowym z ponad wymiarowym gutterem. W składzie dostrzegam liczne błędy typograficzne nie licujące z tej rangi publikacją. Są to np. „wdowy” na końcach akapitów, wcięcia pierwszego akapitu, wcięcia akapitowe znacząco większe od jednego firetu, brak konsekwencji w łamaniu akapitów (część posiada

wcięcie akapitowe, a część akapitów nie) a także ponad wymiarowy gutter (zbyt duże światło między kolumnowe).

Autorka w swoim Autoreferacie wskazuje zestaw 6 prac jako swoje osiągnięcie artystyczne będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Zabraniam kapitulacji

In my cage I am free

Libro–Papalote

Lecimy do Afryki! Daleko, daleko...

iPica!

Dziennik z podróży do Włoch

Przedstawiony zestaw 6 prac (obiektów) nie posiada klarownej spójności ani pod względem formalnym ani merytorycznym. Niestety moim zdaniem, sprawia wrażenie połączenia form o dużej przypadkowości. Ten brak konsekwencji odbieram też w stronie opisowej Autoreferatu. Autorka klasyfikuje jako „książki” bardzo różne formy – zarówno książkę artystyczną, szytą ręcznie – jak również biżuteryjną formę *assemblage* (*In my cage I am free*) a także formę rzeźbiarsko-instalacyjną (*Lecimy do Afryki! Daleko, daleko...*) oraz fiolkę z zebranymi formami, znaleziskami (*iPica!*). Autorka tak formułuje eksplikację tej pracy:

W moim świecie, od autora zależy, czy zdefiniuje coś jako książkę artystyczną, ale lubię, gdy moje opowiadają jakąś historię i mają tekst. W tej zastosowane są raczej naturalne materiały: szkło, glina, korek, liść laurowy, skórka z czerwonej cebuli, kilka kropel gęstego soku z buraków (bez obaw, to nie krew) i oczywiście kilka suszonych papryczek chili.

Wydaje mi się, że Habilitantka stosuje w tym przypadku daleko posuniętą generalizację pojęciową. Przyjęta metoda arbitralnej klasyfikacji budzi moje poważne wątpliwości. Oczywiście artysta może wygłosić tezę, że *wszystko jest książką*, podobnie jak *wszystko jest sztuką*. Jednak tego typu sofizmaty i generalizacje możemy traktować jedynie jak patetyczne przenośnie i niewiele znaczące stereotypy.

Podobne rozczarowanie sprawia fragmentaryczny, daleki od obiektywizmu sposób prezentacji poszczególnych obiektów. Na podstawie ciasnych kadrów, bardzo trudno jest określić właściwy wymiar i charakter obiektu w kontekście jego otoczenia. Prezentowane przez Autorkę fragmenty książek, ukazują strony, ilustracje bez szerszego kontekstu. Niezwykle trudno jest w pełni ocenić obiekty instalacyjne, zaprezentowane w ciasnych fragmentarycznych kadrach.

Duże wątpliwości budzi u mnie warstwa figuratywna zamieszczonych ilustracji (*Zabraniam kapitulacji*, *Dziennik z podróży do Włoch*). W tym przypadku dostrzegam brak solidnego zaplecza warsztatowego. Myślę, że korzystniejszym rozwiązaniem byłoby dla Habilitantki wykorzystanie innego medium lub bardziej konceptualnego zamysłu projektu nie

kolidującego i nietrivializującego głównego zamysłu jej założeń artystycznych. Obrazowanie, figuralność są bardzo bliskie formom ilustracji, dziedziny niezwykle wymagającej. A dokonania Autorki w tym zakresie, uważam za niewspółmierne w stosunku np. do zaprezentowanych prób instalacji czy assemblages.

Podczas lektury Autoreferatu i analizy Dzieła Habilitacyjnego dr Anny Juchnowicz, miałem momentami wrażenie, że przyjęte przez Habilitantkę rozumienie terminu *Książka Artystyczna*, stało się swoistym parasolem bezpieczeństwa pozwalającym na pewien rodzaj nonszalancji i bezpiecznej rezygnacji z odpowiedzialności za formę i przekaz.

Pomimo warsztatowego doświadczenia w kreacji książek artystycznych i unikatowych, które jak wynika z jej Autoreferatu są głównym artystycznym medium Habilitantki, to dla mnie najciekawsze i najbardziej autentyczne okazały się prace z pogranicza instalacji i assemblage. Skromny, niemal biżuteryjny obiekt *In my cage...*, jest wielowarstwowy interpretacyjnie, poetycki i intymny. Autorka połączyła konstrukcję drucianą w formie krzyża, latawca wpłatając w nią cienkie gałązki i dwie wstążki w liliowym i zielonym kolorze. Ta forma nawiązuje do magicznego talizmanu, pułapki na zwierzęta, obiektu sakralnego. W intrygujący sposób łączy poetycką refleksję z symboliką przemocy i uwięzienia. To praca, w mojej opinii zdecydowanie najbardziej wiarygodna w całym prezentowanym zestawie. Uważam też, że obiekty *Libro – Papalote (Książka – Latawiec)* i kolejny *Lecimy do Afryki...*, czyli formy zbliżone bardziej do obiektów instalacyjnych, mające performatywny potencjał kreacyjny prezentują się w tym zestawie nieco bardziej autentycznie i przekonująco. To rażąco zbyt skromnie jak na wskazane przez Habilitantkę Dzieło (osiągnięcia artystyczne będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego). W tym kontekście co muszę podkreślić, obiekt *In my cage...* sprawia wrażenie dosyć incydentalne w zaprezentowanym zestawie prac. Szkoda, że Anna Juchnowicz nie rozwinęła bardziej konsekwentnie tego kierunku. Wydaje mi się, że wskazany przez Habilitantkę zestaw prac, nie oddaje w pełni jej potencjału duchowego i kreacyjnego. Całość sprawia wrażenie skompilowanej *ad hoc* sekwencji dość przypadkowych artefaktów. Tym samym w mojej ocenie, całokształt zaprezentowanej dokumentacji nie wnosi istotnych, oryginalnych wartości ani znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny. Ograniczona w wymiarze bibliografia Autoreferatu nie do końca przekonuje do erudycyjnej kompetencji Habilitantki w wymiarze artystycznym. Brakuje odniesień oraz świadomości historycznego i kulturowego *timeline* a także szerszego kontekstu wobec współczesnych sztuk wizualnych.

RESUME

Pani dr Anna Juchnowicz bardzo aktywnie prowadzi i rozwija swoją działalność artystyczną, zawodową i dydaktyczną. Należy niewątpliwie docenić jej zaangażowanie i aktywność kuratorską, popularyzatorską i wystawienniczą a także niewątpliwie doświadczenie introligatorskie. Warta uwagi jest obecność Habilitantki na wielu naukowych konferencjach, udział w wystawach zbiorowych i projektach artystycznych. Habilitantka niezwykle skrupulatnie dokumentuje swoją obecność w tym zakresie. Stwarza to na pewno możliwość jej dalszej akademickiej kariery i kontynuacji pracy na macierzystej uczelni. Uważam jednak, że pomimo wyraźnej i niezaprzeczalnej pasji, zgromadzonej dokumentacji w tym znaczącego kalendarium wystaw, zaprezentowany dorobek nie ma ewidentnych cech wskazujących

na to, że prace Habilitantki stanowią znaczący wkład w rozwój dyscypliny sztuki, również w tym szczególnym obszarze, który obejmuje jej doświadczenie i praktyka. Publikacje naukowe i akademickie są niewątpliwie czynnikiem składowym oceny dorobku artystycznego jednak dla mnie fundamentalnymi są głęboka samoświadomość i wysoki poziom dzieła artystycznego w zakresie sztuk wizualnych. W tym przypadku moja kompleksowa ocena jest negatywna.

KONKLUZJA

Po uważnym zapoznaniu się z przedstawioną do recenzji dokumentacją stwierdzam, że Dzieło Habilitacyjne nie spełnia wymogów ustawy i nie wnosi znaczących, oryginalnych wartości artystycznych do dyscypliny. Habilitantka nie posiada w swoim dorobku osiągnięcia artystycznego stanowiącego znaczący wkład w rozwój dziedziny sztuki, dyscypliny artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Tym samym zwracam się do Szanownej Rady do Spraw Stopni Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach o nienadanie Dr Annie Juchnowicz stopnia Doktora Habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Sławomir Kosmyńska

